

III. PLANUOJAMOS TERITORIJOS PLĖTOJIMO PROGNOZĖS

DARNI RAJONO PLĖTRA

Panevėžio rajono derlingose žemėse bus plėtojamas *bioprodukcinis ūkis - augalininkystė, gyvulininkystė miškininkystė*. Ekologinių ūkių ir netradicinės žemdirbystės plėtra. Ūkio plėtra bus draugiška ir tausojanti gamtinę aplinką, žmogaus sveikatą ir darną. Todėl tikėtina, kad dėl vietos ūkio plėtros rajone nekils darnios plėtros problemų.

Gretimose Panevėžio apskrities savivaldybėse (Kėdainių, Radviliškio, Šiaulių, Ukmergės rajonuose), sprendžiant iš rengiamų strateginių ir teritorijų bendrųjų planų, numatoma intensyvi ūkio (pramonės, transporto infrastruktūros, komercijos ir kt.) plėtra. Taigi, gretimų savivaldybių teritorijose galima tikėtis darnios plėtros problemų, kurios turės įtakos ir Panevėžio rajono teritorijos plėtros darnai. Jų pobūdį ir mastą šiuo metu sunku nustatyti.

IŠTEKLIŲ NAUDOJIMAS IR APLINKOS KOKYBĖ

Tikėtina, kad šiuo metu vykdoma valstybinė išteklių apsaugos politika, duos teigiamus rezultatus. Derlinga Panevėžio rajono žemė bus išsaugota žemės ūkio gamybai, o miškų plotai, nors ir nežymiai, bet pagausinti. Dėl to padidės biologinė ir kraštovaizdžio įvairovė, pagerės aplinkos kokybė.

Tikėtina, kad negausūs rajono rekreaciniai ir turizmo ištekliai bus pilnai įsisavinti ir naudojami. Atvirų vandens telkinių tarša bus sumažinta iki minimumo dėka vykdomos Europos Sąjungos aplinkosaugos politikos.

SOCIALINĖS APLINKOS PLĖTRA

Tikėtina, kad gyventojų skaičius iki planuojamo periodo pabaigos, sekant esamomis tendencijomis, Panevėžio rajone nemažės. Gyventojų demografinė struktūra turėtų pagerėti, t.y. gyventojai turėtų pajaunėti. Kadangi ūkio struktūroje dominuos žemės ūkio gamyba ir paslaugos, tai tikėtina, kad gyventojų sklaida teritorijoje taip pat keisis nežymiai. Dauguma rajono gyventojų gyvens kaimo

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

vietovėse. Gali padidėti kaimo gyventojų koncentracija stambesnėse gyvenvietėse, aprūpintose pirminių (būtinųjų) paslaugų infrastruktūra. Tačiau susisiekimo viešuoju transportu, vietinių kelių kokybės klausimai, bus aktualūs iki planuojamo periodo pabaigos.

ŪKIO, TURIZMO IR REKREACIJOS PLĖTRA

Ateityje, Panevėžio rajono ūkio sistemoje, dominuos pirminis ūkinės veiklos sektorius, jame žemės ūkio veikla. Tikėtina, kad Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos valstybinės žemės ūkio politikos įtakoje, planuojamo periodo pabaigoje (po 20 –25 metų), ūkininkų ūkiai sustambės ir gamins konkurencingą, žemės ūkio produkciją. Smulkūs ūkininkai ir kiti kaimo gyventojai versis papildoma turizmo ir rekreacijos paslaugų veikla, tradiciniais amatais ir pan.

Nors turizmo išteklių rajone yra nedideli, tačiau tikėtina, kad jie bus pilnai naudojami. Tam palanki yra rajono geografinė padėtis. Jis yra tarp dviejų „metropolinių“ centrų - Rygos ir Vilniaus miestų, generuojančių svarbiausius turizmo srautus Lietuvos šiauriniame regione. Palanku turizmo plėtrai yra ir tai, kad rajoną aplenkia svarbiausi ekonominės plėtros ir infrastruktūros koridoriai. Tai sudaro galimybę Panevėžio rajonui būti išskirtine pramogų ir laisvalaikio paslaugų vieta Panevėžio regione ir suformuoti atitinkamą šiam įvaizdžiui paslaugų paketą. Kaip rodo turizmo ir rekreacijos plėtros tendencijos, tokių paslaugų poreikis nuolat auga.

SUSISIEKIMO IR INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA.

Panevėžio rajono teritoriją, Šiaurės-Pietų kryptimi, kerta I-asis transeuropinis transporto koridorius Via Baltica. A2 (E272) automagistralė Vilnius-Panevėžys- geras ir greitas susisiekimas su Lietuvos sostine –Vilniumi. A9 (E272) Kelias Panevėžys-Šiauliai yra jungtis ne tik su Šiaulių apskritimi, bet ir tiesioginė jungtis su Pajūrio regionu ir Klaipėdos uostu. Panevėžio rajone Rytų-Vakarų transporto koridorius 122 Daugpilis-Rokiškis-Panevėžys jungiantis trijų rajonų savivaldybių centrus ir Latvijos miestą Daugpilį, neturi tiesioginio ryšio su Panevėžio aplinkkeliais.

Auga tranzitinių krovinių srautas, magistraliniuose ir krašto keliuose, tačiau esamas transporto priemonių eismas pagrindiniuose apskrities keliuose (automobilių ir geležinkelio) santykinai nėra didelis ir turi didelį pralaidumo rezervą perspektyvai. 37,61 % Panevėžio rajono kelių sudaro žvyrkeliai. Jų eksploatacija brangiai kainuoja, be to, tam tikrais metų laikotarpiais jie tampa sunkiai

išvažiuojami, nesaugūs, transporto sukeltos dulkės teršia aplinką. Aktuali eismo saugumo problema.

Geležinkelio linijų tankumas Panevėžio rajone yra vienas mažiausių Lietuvoje. Geležinkelio linijų techniniai parametrai ir techniškai pasenusios transporto priemonės neužtikrina šiuolaikinio susisiekimo greičio, o ilga kelionės trukmė neleidžia konkuruoti su autobusais ir lengvaisiais automobiliais. Visumoje geležinkelio transportas Panevėžio rajone tarp keleivių neturi tradicijų ir mažai naudojama transporto rūšis.

Panevėžio ir Pasvalio rajonus kerta siaurasis geležinkelis, tačiau jo bendras poveikis ir reikšmė yra santykinai maža bendroje rajono susisiekimo sistemoje. Tai daugiau turistinio pobūdžio transporto priemonė. Lietuvos siaurasis geležinkelis (750 mm pločio vėžė) – unikalus kultūrinis paminklas.

Panevėžio rajonas neturi keleivinio oro uosto. Rajono gyventojai naudojami Vilniaus, Kauno ir Rygos oro uostų paslaugomis. Esamas Lietuvos šiaurės regiono tarptautinis Zoknių oro uostas, turintis labai dideles galimybes krovinių ir keleivių pervežimams, praktiškai nėra panaudojamas. Neveikia šalia Pajstrio esantis aerodromas ir įkurta skraidymo mokykla.

Panevėžio rajone funkcionuoja Lietuvos paštas ir pasiuntinių paslaugų tiekėjai. Pagrindinėse gyvenvietėse yra pašto skyriai. Į rajono gyventojų namus skverbiasi internetas ir skaitmeninė televizija. Taip siekiama plėtoti šiuolaikinę telekomunikacijų sistemą, palaikyti ryšius tarp įvairių tautų bei valstybių, plečiant telekomunikacijų ir pašto veiklą bei naujų informacinių technologijų įdiegimą.

Panevėžio rajone gerai išvystytas susisiekimas viešojuoju transportu. Keleiviai važiuoja 73 maršrutais. Paskutiniu metu jis nekinta, tik koreguojamas reisų skaičius. Šiais maršrutais važiuoja autobusų parko transportas ir privatūs vežėjai. Vietinių kelių ir gatvių tinklas rajone pilnai neinventorizuotas.

Panevėžio rajono valstybinių kelių techninė būklė bus tobulinama rekonstruojant kelius, stiprinant bei atstatant dangas, asfaltuojant žvyrkelius, tiesiant aplinkkelius, kaip tai numatyta 2002-2015 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto 2002 m. kovo 7 d. posėdžio protokolo Nr. 8. Programoje planuojama iki 2015 m. sumažinti žvyrkelių dalį

Tikėtina, kad paslaugų pasiekiamumo ir laisvo paslaugų, prekių judėjimo, kaimo vietovių lygmenyje, problema bus išspręsta dviem būdais:

- didės kaimo gyventojų koncentracija stambiose gyvenvietėse, aprūpintose paslaugomis;
- bus suformuota ir įgyvendinta valstybinė viešojo susisiekimo kaimo gyvenviečių lygmenyje politika.

Artimiausiu metu nenumatomas žymus rajono nuolatinių gyventojų prieaugis, tačiau turizmo ir rekreacijos sektoriaus plėtra rajone gali padidinti nenuolatinių gyventojų skaičių, kuriems reikės papildomų šiluminės energijos galingumų. Be to, centralizuoto šilumos tiekimo sistema, tokia, kokia ji šiuo metu, yra nuostolinga ir brangi paslauga. Tikėtina, kad šilumos tiekimo sistema, planuojamo periodo pabaigoje, naudojant naujas technologijas ir atsinaujinančius energijos išteklius, iš esmės pasikeis.

Tikėtina, kad Europos Sąjungos aplinkos apsaugos politikos įtakoje, bus išplėstos vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo sistemos ir rajono gyventojams bus tiekiamas geros kokybės geriamasis vanduo, o vandens telkiniai nebus teršiami nevalytomis ar mažai valytomis nuotekomis. Kol kas tik 23 % vandentiekio tinklų yra atnaujinta. Magistralinių tinklų renovacija turi apimti ir armatūros pakeitimą bei strateginių magistralių sužiedinimą.

Panevėžio r. 47 % nuotekų tinklų jau yra renovuoti, o kita dalis yra fiziškai ir morališkai pasenę. Dėl infiltracijos ir nepakankamo nuolydžio tinkluose susidaro nuosėdos, kurios sukelia daug problemų eksploatuojant sistemas. Todėl yra būtina šių tinklų renovacija. Daugelyje rajono kaimų iš viso nėra nuotekų tinklų ir valymo įrenginių, todėl būtina plėsti nuotekų surinkimo sistemą į tas teritorijas, kur gyventojai išleidžia nuotekas į septikus arba per nelegalius išleistuvus į atvirus vandens telkinius.

- Lietaus kanalizacijos ir drenažo sistemos būklė yra bloga visame Panevėžio rajone. Būtina vykdyti nuolatinę drenažo, lietaus nuotakyno priežiūrą, drenažo rekonstrukciją, t.y. privalu užtikrinti sistemų eksploataciją. Būtina numatyti lietaus kanalizacijos plėtrą.
- Būtina atkreipti ypatingą dėmesį į naujų gyvenamųjų kvartalų inžinerinės infrastruktūros sukūrimą.

Nuo 2007 m. rajone pradėjus veikti regioninei atliekų tvarkymo sistemai bus uždaryti ir rekultivuoti esami sąvartynai, neatitinkantys aplinkosauginių reikalavimų.